

LUTHEROVA DEKÁDA 2013

Viera a skutky

6. Dietrich Bonhoeffer: O drahej milosti

Uvažujme o tom, čo je drahé a čo je lacné. Záleží cena od veľkosti? Závisí cena od množstva? Závisí cena od veku? Je cena vždy vyjadrením pravej hodnoty? Čo robí vec hodnotnou? Môže byť milosť lacná? Čo robí milosť drahou?

Keď človek stojí pred betónovou stenou koncentračného tábora vo Flossenbürgu v Bavorsku, nájde tam pamätnú tabuľu: „Na tomto mieste bol 9. apríla 1945 nacistami zavraždený teológ Dietrich Bonhoeffer.. Neďaleko sa nachádza evanjelický kostol s názvom „Kostol Dietricha Bonhoeffera“. Kto bol Dietrich Bonhoeffer? V posledných rokoch sa Bonhoeffer stal doslova kultovou osobnosťou. Evanjelický teológ a farár, ktorý od nástupu národného socializmu k moci v Nemecku verejne vyjadroval svoj odpor k tomuto totalitnému režimu. Bol členom Vyznávačskej cirkvi a pridal sa k hnutiu odporu okolo admirála Canarisa. Bol zapojený do príprav atentátu na Adolfa Hitlera. V roku 1943 bol uväznený a o dva roky neskôr popravený.

Bol presvedčeným kresťanom a teologicky argumentoval za prohitlerovské postoje. Potom, ako bol Gestapom vypočúvaný a väznený v Berlíne-Tegel, mohol Bonhoeffer vďaka pomoci tajného sympatizanta medzi dozorcami písať listy z väzenia. Knižne boli vydané s názvom „Odpor a rezignácia“ („Widerstand und Ergebung“). Toto dielo patrí k jeho najznámejším. Bonhoeffera však preslávilo aj iné dielko s nadpisom „O nasledovaní“ („Nachfolge“) a v ňom zvlášť prvý článok „Lacná milosť“ („Die billige Gnade“). Bonhoeffer ju opísal nasledovne:

„Lacná milosť znamená milosť, ako výpredajový tovar. Odpustenie, ktoré sa ľudom podhadzuje, potešenie, ktorým sa mrhá, sviatosť ktorá sa zahadzuje za zákazníkom. Milosť ako nevyčerpatelná zásobáreň cirkvi, z ktorej sa ľahkomyselne a bez uvaženia bezhranične priehrštím rozsýpa na všetkých. Milosť bez ceny a bez nákladov. Ved' to predsa patrí k podstate milosti, že účet je zaplatený vopred pre všetky časy! Keďže je účet už zaplatený, je možné všetko mať zadarmo. Keďže boli náklady na túto milosť neuveriteľne veľké, nekonečne veľké sú preto aj možnosti jej užívania a plytvania s ňou. ... Lacná milosť znamená milosť ako princíp, ako náuku, ako systém, znamená odpustenie hriechov ako všeobecnú pravdu, to znamená Božiu lásku ako kresťanskú ideu o podstate Boha. ... V takejto cirkvi nachádza svet lacné prikrývanie svojich hriechov, ktoré neľutuje a z ktorých si ani neželá byť oslobodený. Lacná milosť je preto popieraním slova Božieho, popieraním inkarnácie slova Božieho. Lacná milosť znamená ospravedlnenie hriechu a nie ospravedlnenie hriešnika.“

Nie je to postoj, s ktorým sa stretávame i v radoch našej cirkvi? Musíme sa pýtať, či cirkev dokáže preniknúť svet evanjeliom a vystríhať sa toho, aby svet prenikol cirkev. Pre tzv. moderného človeka je typická „lacná milosť“, pretože ak si aj myslí, že Boh vôbec existuje, predpokladá, že Boh je mu a priori láskavý, milostivý.

Hospodin nás však nechce nechať takých, akí sme. On nás chce viesť k nasledovaniu, ktoré sa nepýta na cenu. Keď platí, ako hovorí ďalej Bonhoeffer, že „Spása sa realizuje tak, že Boh sám sa ponára do smrteľného zápasu ospravedlnení a pretrpí ho na sebe samom, prebojuje ho v sebe. So smrťou svojho Syna, tým však so svojou smrťou, ho preberá do seba a premáha ho – pre nás“, tak potom aj my musíme byť pripravení ísť takouto cestou. Hospodin zaplatil vysokú cenu za naše oslobodenie: obetoval Ježiša Krista. Kristus sa musel stať človekom a zomrel za nás na kríži. Syn Boží bol potrestaný za naše hriechy. Za umožnenie milosti voči hriešnikom bola zaplatená vysoká cena. Keďže naše hriechy pribili Krista na kríž, nemôžeme v hriechoch ľahkovážne zostávať. „Drahá milosť“ znamená odpustenie na základe ľútosti a túžba po oslobodení skrze Ježiša Krista.

Pravé evanjelium nášho Pána a Spasiteľa nám hovorí, že odpustenie je možné len v súvisi s nasledovaním.

Vlastne nám Pán Boh chce dať dva dary: odpustenie a nový život v jednom. Buď vezmeme oba dary, alebo nám Pán Boh nedá vôbec nič. Ak prevezmeme oba dary, tak sa nový život v nasledovaní Pána Ježiša pre nás stane samozrejmosťou. To nás môže prirodzene stať aj veľa obetí, ale veď o to ide vo výroku „drahá milosť“. Nový život kresťana znamená nasledovanie Ježiša Krista a tomuto musíme podriadit' všetky oblasti nášho života. „Drahá milosť“ znamená, že odmietame žiť podľa spôsobov sveta a hriešnej prirodzenosti, ak by nás to malo stať výhody, zamestnanie, česť, ba dokonca i život.

Dietrich Bonhoeffer stratil život, lebo nasledoval Pána Ježiša do konca. Bol si vedomý hodnoty milosti, ktorú prijal. Pochopil, že hodnotné je len to, čo pretrvá časnosť a vedie do večného života. Cena jeho života dáva jeho slovám váhu a pôsobí, že jeho slová sú i nám podnetom na vážne zamyslenie.

Odb. as. Mgr. Ľubomír Batka, PhD.,
dekan EBF UK